

Bijlage II. Reglement op het gebruik en het toezicht met betrekking tot het collectief beeldmerk “Beter Leven”, eigendom van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, gevestigd te Den Haag.

LEGHENNEN

Dierenwelzijnsnormen voor leghennen met 2 sterren

Welzijnsaspect / voorziening	Normen kenmerk met 2 sterren	Opmerking
Algemeen		
Bestaande wetgeving	Het bedrijf voldoet aan het Legkippenbesluit	LB ¹ , IKB en KAT
Ketenkwaliteitssysteem	Het bedrijf heeft een IKB en/of een KAT certificaat.	
Stempeling en traceerbaarheid	Eieren moeten altijd op het bedrijf worden gestempeld. Ongestempelde eieren mogen niet alsnog in het pakstation worden gestempeld en onder DB kenmerk worden verkocht, ook niet bij storing van het stempelapparaat; deze moeten in een ander kanaal worden afgezet.	IKB, KAT (geen uitzonderingen)
Noodvoorzieningen	Indien mechanische ventilatie: er is een werkende alarminstallatie m.b.t. ventilatie aanwezig.	AW ² , IKB
	Er is een werkend noodstroom aggregaat aanwezig voor mechanisch geventileerde stallen; voor natuurlijk geventileerde stallen is dit niet verplicht.	AW, IKB, KAT
Management		
Voorkomen verenpikken	Door middel van rustige rassen, een goede opfok, een goede omgang met de kippen en goed management wordt verenpikken en kannibalisme voorkomen	
	Reeds als kuiken moeten de legkippen worden gewend aan het latere houderijsysteem.	KAT
Ruïen	Geforceerd ruïen wordt niet toegepast.	
Transport		
Vangen	Het vangen van de dieren gebeurt door erkende vangploegen in blauw licht.	PSB-erkend (IKB)
Transport	De dieren worden in containers met grote openingen geladen.	
Voeding en verrijking		
Bezig houden / omgevingsverrijking	Elke dag wordt 2 gram graan of voer van voldoende diameter (groter dan 1 mm doorsnede) per leghen gestrooid in de vrije uitloop.	
	Tenminste één maal per kwartaal wordt 1 gram maagkiesel (doorsnede 4 - 6,5 mm) per leghen gestrooid op het strooisel in de stal en in overdekte uitloop.	
	Elke maand worden per 6000 kippen 2 stobalen aangeboden (1 in de stal en bij voorkeur 1 onder een afdak of een schuiltafel in de vrije uitloop)	
Snavels en nagels schuren	Per legronde / koppel wordt één gasbetonblok per 1000 kippen aangeboden (in de stal en in overdekte uitloop), zodanig dat de kippen erop kunnen pikken en krabben	
Huisvesting		
Huisvestingssysteem	Er zijn maximaal 3 leefniveaus (inclusief de stalvloer).	IKB, KAT
	Volièresystemen waarbij de toegang tot de strooiselruimte kan worden afgesloten zijn niet toegestaan.	

¹ LB = Legkippenbesluit 2003

² AW = Algemene Welzijnsrichtlijn: Richtlijn 98/58/EG inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren

Welzijnsaspect / voorziening	Normen kenmerk met 2 sterren	Opmerking
	De gehele stal en de overdekte uitloop moeten voor de leghennen vanuit het gehele systeem goed bereikbaar zijn..	
Bezetting	De bezetting in de stal is op elk moment maximaal 9 hennen per 1 m ² bruikbaar oppervlakte. De overdekte uitloop mag meegeteld worden bij het bruikbare oppervlakte.	LB, IKB, KAT
	De groeps grootte is maximaal 6000 dieren.	IKB, KAT
Strooisel	Leghennen hebben ieder ten minste de beschikking over een met strooisel bedekt oppervlakte van 250cm ² per leggen. Minimaal 1/3 deel van het vloeroppervlak is ingestrooid.	LB, IKB, KAT
	De scharrelruimte mag niet verhoogd worden aangebracht.	IKB, KAT
	De strooiselruimte binnen is vanaf de start van de legperiode bedekt met strooisel in een laag van minimaal ca 2 cm dikte.	
	Strooisel bestaat uit houtkrullen, stro, gehakseld stro, turf, zand of ander materiaal met een losse structuur dat legkippen in staat stelt aan hun ethologische behoeften te voldoen (stofbaden, scharrelen en bodempikken).	LB, IKB
Zitstokken	De leghennen hebben de beschikking over 15 cm zitstok, waarvan tenminste de helft is verhoogd. Geïntegreerde zitstokken (max. 7,5 cm per leggen) zijn 2 cm hoog.	Deels LB, IKB, KAT
Daglicht en licht	Er moet natuurlijk daglicht in de stal zijn. Totaal oppervlak van de lichtopeningen komt overeen met tenminste 3% van het grondoppervlak. De openingen zorgen voor een gelijkmatige verdeling van het licht in het activiteitengedeelte van de stal. Indien gebruik wordt gemaakt van zijvensters is de diepte van de ruimte maximaal 12 meter. Direct zonlicht in de stal wordt vermeden.	IKB, KAT
	De lichtsterkte is minimaal 20 Lux.	IKB, KAT
	De lichtperiode bedraagt ten hoogste 16 uur per dag.	IKB, KAT
	Per 24 uur is er een donkerperiode van minimaal 8 uren, met vooraf en aan het einde een schemerperiode.	LB, IKB, KAT
Klimaat	Het ammoniak gehalte in de stal is max. 10 ppm en overschrijdt nooit 20 ppm.	KAT
	Hittestress moet worden voorkomen.	
Overdekte uitloop	Er is een overdekte uitloop met een minimale breedte van 20% van de breedte van de stal. Voor stallen die zijn gebouwd na 1 juni 2006 is de breedte van de overdekte uitloop 50% van de breedte van de stal.	IKB, KAT
	De afstand tot de overdekte uitloop is maximaal 15 meter.	IKB, KAT
	Openingen naar de overdekte uitloop zijn evenredig verdeeld over de hele lengte van de stal en zijn tenminste 35 cm hoog en 40 cm breed. Voor iedere 1000 kippen moet tenminste 2 meter doorgangsopening beschikbaar zijn.	LB, IKB, KAT
	De overdekte uitloop is minimaal 2 m hoog.	KAT
	De dieren hebben overdag permanent toegang tot de overdekte uitloop.	
	De overdekte uitloop is vanaf de start van de legperiode bedekt met strooisel in een laag van minimaal ca 2 cm dikte.	
	Strooisel bestaat uit houtkrullen, stro, gehakseld stro, turf, zand of ander materiaal met een losse structuur dat legkippen in staat stelt aan hun ethologische behoeften te	

Welzijnsaspect / voorziening	Normen kenmerk met 2 sterren	Opmerking
	voldoen (stofbaden, scharrelen en bodempikken).	
	Indien de overdekte uitloop deel uitmaakt van het bruikbaar oppervlak moeten er voldoende werkende drinkwatervoorzieningen aanwezig zijn.	
Vrije uitloop	De hennen hebben de hele dag door de beschikking over een vrije uitloop in de open lucht.	HE ³ , IKB
	Openingen van de overdekte uitloop naar de vrije uitloop zijn evenredig verdeeld over de hele lengte van de stal en zijn tenminste 35 cm hoog en 40 cm breed. Voor iedere 1000 kippen moet tenminste 2 meter doorgangsopening beschikbaar zijn..	IKB, KAT
	Het gebruik van stroomdraden die de vrije toegang tot de overdekte en/of vrije uitloop kunnen belemmeren, ongeacht of er stroom op staat, is niet toegestaan. Op alle plaatsen dient de onderdoorgang tenminste 35 cm hoog te zijn.	
	Er is een uitloopruijnte die ten minste zo diep is als de totale lengte van de in de betreffende wand beschikbare uitloopopeningen (2 m per 1000 leghennen), ongeacht of er een ander gebouw tegenover deze wand staat.	IKB, KAT
	Er worden niet meer dan 2500 hennen per hectare vrije uitloop gehouden. Dit is gelijk aan 1 hen per 4m ² .	HE, IKB
	Indien echter per hen 10 m ² beschikbaar is en een rotatiesysteem wordt toegepast, en alle dieren tijdens de gehele levensduur van het bestand in gelijke mate toegang hebben tot de gehele uitloopruijnte, mag de bezetting per uitloopruijnte op geen enkel moment meer dan één hen per 2,5m ² zijn.	HE
	De voor de hennen toegankelijke uitloop in de openlucht is grotendeels begroeid en wordt niet gebruikt voor andere doeleinden.	HE, IKB
	Per hectare (bij 2500 kippen/ha) is minimaal 16 m ² beschutting aanwezig in de vorm van bomen, struiken en/of schuultafels ⁴ .	
	De eerste 30 m vanaf de stal, in de richting van de uitloop, zijn geleidingsstroken en enkele schuultafels aanwezig en/of bomen of struiken ⁴ .	
	De uitloop mag zich niet verder dan 150 m van de dichtstbijgelegen uitgang van de stal uitstrekken.	HE, IKB
	De uitloop mag zich maximaal 350 m van de dichtstbijgelegen uitgang van de stal uitstrekken, wanneer er voldoende overdekte drinkgelegenheden gelijkmatig over de uitloopruijnte verdeeld zijn.	HE, IKB
Gezondheid en ingrepen		
	Zieke en gewonde dieren worden afgezonderd en behandeld of op een humane wijze gedood.	AW
	Het koppel moet onder begeleiding staan van een GVP erkende dierenarts.	IKB
	De dieren worden gevaccineerd tegen Salmonella	IKB, KAT

³ Handelsnormen voor eieren: Verordening nr. 589/2008 tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad, wat betreft de handelsnormen voor eieren.

⁴ Aan deze regel wordt uiterlijk eind 2010 voldaan.